

รูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย ของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ

Appropriate Model for Monitoring Universities of Rajabhat University Council

ถนัด บุญชัย¹, อนุรักษ์ ปัญญานวัฒน์², ชูชีพ พุทฺทประเสริฐ³, ประพันธ์ ธรรมไชย⁴
Thanat Boonchai¹, Anurak Panyanuwat², Choocheep Poothaprasert³, Prapan Thumachai⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังที่ควรจะเป็นในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ (2) พัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ และ (3) ทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัย และผู้บริหารมหาวิทยาลัยตั้งแต่ระดับหัวหน้าภาควิชาขึ้นไป ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 8 แห่ง 160 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้พัฒนารูปแบบเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษาและมีส่วนเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เพื่อจัดลำดับความสำคัญด้วยวิธี Priority Needs Index (PNI) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เอกสารโดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์เชื่อมโยง จัดหมวดหมู่ ตรวจสอบข้อมูล และหาข้อสรุปโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

¹ นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² ศ.เกียรติคุณ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ รศ.ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

⁴ รศ.ดร., คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

1. สภาพปัจจุบันและความคาดหวังที่ควรจะเป็นในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความคาดหวังสูงกว่าจากสภาพปัจจุบันในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. การพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบตามเกณฑ์วัดความเหมาะสมที่กำหนดขึ้น 6 ประการ อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกรายการ และคุณภาพของคู่มือการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ทำให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) บทบาทและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย (2) องค์ประกอบและวิธีการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัย (3) ปัจจัยเกื้อหนุนการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย (4) การดำเนินงานกิจการสภามหาวิทยาลัย (5) การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาสมรรถนะกรรมการสภามหาวิทยาลัย และ (6) การประเมินสภามหาวิทยาลัย

3. ผลการทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษาซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน พบว่ารูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมากถึงมากที่สุด ในทุกด้านและในทุกองค์ประกอบ

คำสำคัญ: การกำกับดูแล, การบริหาร, สภามหาวิทยาลัย

Abstract

The objectives of this investigation were to examine current situations and expectations in monitoring universities of the Rajabhat University Council, to develop an appropriate monitoring model, and to assess the appropriateness and feasibility of the model. The sample group for investigating the current situations and expectations were 5,213 respondents from 40 Rajabhat Universities, who were university council members and university administrators from the department heads upward. The multiple-step selection approach was applied to select this sample group, resulting in 160 respondents from 8 universities. The sample group for developing the model were 11 specialists in higher education and related to Rajabhat Universities, and those for assessing the appropriateness and feasibility of the model included 30 members of university councils and university administrators from the department heads upward and three specialists in higher education and related to Rajabhat Universities. The research instruments were a questionnaire and an interview. The quantitative data were statistically analyzed for mean, percentage, and standard deviation and the results were presented in tables with descriptions. The qualitative data from the interviews and documentary research were analyzed and presented descriptively, using the content analysis approach. The research findings are summarized as follows:

1. For current situations and expectations, it was found from the opinions of the stakeholders in monitoring the universities that their expectations were much higher than current situations in all aspects.

2. In assessing the appropriateness and feasibility of the model, it was revealed that the six criteria of appropriateness were at the highest level in all aspects and the quality of the manual for implementing the model was also at the highest level. The six criteria were roles and responsibilities of the university council, criteria, and methods of selecting the council president and members, supporting factors for monitoring the university, performances of the council, empowering and developing competencies of council members, and assessment of the council.

3. The assessment results on the appropriateness and feasibility of the model by the stakeholders at Chiang Mai Rajabhat University and the specialists in higher education revealed that the constructed model was appropriate and feasible at the high to highest levels in all aspects and components.

Keywords: monitoring, administration, the University Council

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์และการเปิดเสรีทางการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยต้องพัฒนาและปรับกลยุทธ์เพื่อรองรับสภาพการแข่งขันที่รุนแรงยิ่งขึ้น สถาบันอุดมศึกษาต่างพยายามพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของตนเองให้สามารถแข่งขันได้ เช่น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนภายในประเทศและต่างประเทศ การผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ การวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (e-Learning) การจัดหลักสูตรเฉพาะทางที่มีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม เป็นต้น ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาต้องเร่งพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพรวมทั้งพัฒนาคุณภาพการศึกษา หากสถาบันอุดมศึกษาแห่งใดไม่สามารถพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและคุณภาพการศึกษาให้สามารถแข่งขันได้แล้วย่อมส่งผลกระทบต่อ “ความดำรงอยู่” และ “ความอยู่รอด” ของสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ (สถาบันคลังสมองของชาติ, 2552: 2)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการให้ทุกอย่างเสร็จสิ้นในสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงมอบอำนาจในการตัดสินใจและภารกิจทุกอย่างให้สภาสถาบันอุดมศึกษารับผิดชอบเกือบทุกด้านในปัจจุบัน บทบาทและความรับผิดชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษาจะมีค่อนข้างสูงและจะต้องทำงานด้วยความรอบคอบ มีข้อมูลที่ชัดเจนรวมทั้งเอกสารที่ออกไปจากสภาสถาบันอุดมศึกษา เช่น รายงานการประชุม มติที่ประชุม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เป็นต้น ต้องมีความถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด นอกจากนี้ยังต้องติดตามผลการดำเนินงานตามมติสภาสถาบันอุดมศึกษาที่ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานนำไปปฏิบัติ

ในกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ได้ให้ความสำคัญต่อ “ธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการ” (Good Governance and Management) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา หากสถาบันอุดมศึกษามีกลไกกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการที่ดี ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ ภารกิจต่างๆ ของสถาบันอุดมศึกษาจะสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ ดังนั้นองค์การสูงสุดของสถาบันอุดมศึกษาคือสภามหาวิทยาลัยจึงเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญและมีความรับผิดชอบต่อการเจริญของสถาบันอุดมศึกษาและส่งผลต่อการมีผลิตผลที่ดี นอกจากนี้แล้ว กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปีดังกล่าว ยังได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดตั้งองค์กรหรือกลไกพัฒนาผู้กำกับนโยบายและผู้บริหารตั้งแต่กรรมการสภามหาวิทยาลัยไปจนถึงผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัย เพื่อให้องค์กรนี้ทำงานด้านการพัฒนาธรรมาภิบาลและการสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์เบื้องต้นผู้วิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการใช้รูปแบบการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏยังดำเนินการในลักษณะตามประเพณีและกฎหมายที่เคยปฏิบัติมา คือเน้นการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยราชภัฏตามที่ฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นผู้ร่างและนำเสนอ สภามหาวิทยาลัยราชภัฏมากกว่าสภามหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นผู้กำหนดแนวทางการกำกับดูแล หรือมากกว่าการใช้รูปแบบของการใช้ฐานอำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน และยังเป็นลักษณะของการใช้ฐานอำนาจตามลักษณะระบบราชการด้วยขั้นตอนที่ราชการกำหนดไว้เป็นส่วนใหญ่ จึงอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเหมือนรูปแบบของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ หรือมหาวิทยาลัยกลุ่มวิจัยที่อาศัยหลักการทางวิชาการในการกำกับควบคุมตามแผนงานที่สภามหาวิทยาลัยและฝ่ายบริหารมีโอกาสทำความเข้าใจแผนงานร่วมกัน แล้วมีการกำกับติดตามผลด้วยระบบคณะกรรมการที่มีกรรมการสภามหาวิทยาลัยมีส่วนเกี่ยวข้อง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนา รูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อสภามหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป

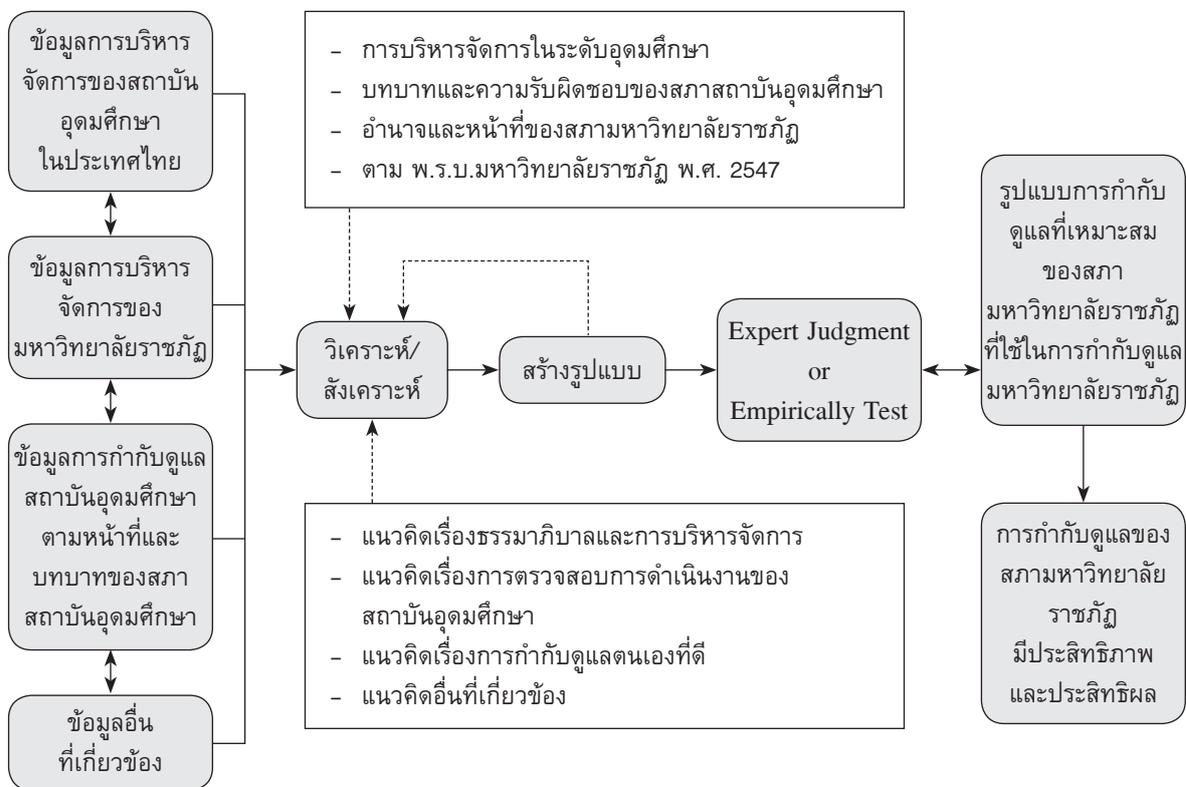

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังที่ควรจะเป็นในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. เพื่อทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1: แสดงขั้นตอนกรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ

ประชากร

1. กรรมการสภามหาวิทยาลัย และผู้บริหารมหาวิทยาลัยตั้งแต่ระดับหัวหน้าภาควิชาขึ้นไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 5,213 คน

2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษาและมีส่วนเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ

กลุ่มตัวอย่าง

เลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Cluster and Purposive Random Sampling Technique) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเลือกตัวอย่างกรรมการสภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัยตั้งแต่ระดับหัวหน้าภาควิชาขึ้นไป ซึ่งมีมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งรับผิดชอบในพื้นที่ต่าง ๆ กระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 40 แห่ง และมีการจัดกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏออกเป็น 8 กลุ่ม ตามสภาพพื้นที่ที่รับผิดชอบ ผู้วิจัยจึงกำหนดให้แบ่งประชากรออกเป็น 8 ชั้นภูมิ ตามจำนวนกลุ่มดังกล่าว ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

กลุ่มที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

กลุ่มที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานเหนือ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

กลุ่มที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานใต้ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

กลุ่มที่ 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคกลาง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กลุ่มที่ 6 มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันตก ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

กลุ่มที่ 7 มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

กลุ่มที่ 8 มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

การเลือกตัวอย่างในขั้นที่ 1 นี้ เลือกตัวอย่างจากแต่ละชั้นภูมิใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 แห่ง ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนบน	ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง	ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานเหนือ	ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานใต้	ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
5. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคกลาง	ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
6. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันตก	ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
7. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้	ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
8. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์	ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

แล้วจึงทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัยตั้งแต่ระดับหัวหน้าภาควิชาขึ้นไปจากมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง โดยทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แห่งละ 20 คน รวม 160 คน

ขั้นที่ 2 การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษาและมีส่วนเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 11 คน โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1. เป็นหรือเคยเป็นนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา
2. เป็นหรือเคยเป็นกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ

3. เป็นหรือเคยเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาในระดับประเทศ เช่น คณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะกรรมการระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

4. เป็นหรือเคยเป็นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ตั้งแต่ระดับรองอธิการบดีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความคาดหวังที่ควรจะเป็นในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของ สภามหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 8 แห่ง เป็นแบบสอบถามในลักษณะประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2. แบบสัมภาษณ์รูปแบบการดำเนินงานของสภาสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จุดอ่อน จุดแข็ง ภาวะคุกคาม และปัจจัยแห่งความสำเร็จ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่สร้างขึ้น ก่อนที่จะนำไปใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เบื้องต้นด้วยผู้วิจัยในประเด็นที่สำคัญ คือ ความเป็นปรนัยและการพิสูจน์อักษร แล้วจึงทำการปรับปรุงแก้ไข

2. ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) หรือค่าความตรงเนื้อหา (Content Validity) ผลการหาความตรงด้านเนื้อหาของเครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แปลผลจากการสังเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอในประเด็นสำคัญ

ข้อมูลเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เพื่อจัดลำดับความสำคัญด้วยวิธี Priority Needs Index (PNI) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากการวิจัยระยะที่ 1 และศึกษาบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาไทย ทั้งแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยจึงยกร่างแบบจำลองรูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบให้มี 5 องค์ประกอบ จากนั้นจึงออกแบบส่วนขยายขององค์ประกอบ และจัดทำร่างคู่มือการใช้รูปแบบเป็นลำดับถัดมา

การประเมินรูปแบบ

ผู้วิจัยนำแบบจำลองรูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ ส่วนขยายขององค์ประกอบ พร้อมทั้งร่างคู่มือการใช้รูปแบบ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ทำการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ โดยใช้แนวคิดของ Eisner (1976) ที่ว่า การประเมิน

รูปแบบโดยใช้ตัวบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒินั้น เที่ยงธรรมและมีดุลยพินิจที่ดี มาตรฐานและเกณฑ์มาจากประสบการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒินั้นๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย ของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ทำการตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ ตามเกณฑ์วัดความเหมาะสมที่กำหนดขึ้น 6 ประการ (SUCRES) ประกอบด้วย ความใช้ได้ (Soundness) ความเข้าใจ (Understanding) ความไว้วางใจและผูกพัน (Commitment) ความรับผิดชอบ (Responsibility) ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และความสำเร็จ (Success) เป็นแบบสอบถามในลักษณะประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่สร้างขึ้น ก่อนที่จะนำไปใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นด้วยผู้วิจัย ในประเด็นที่สำคัญ คือ ความเป็นปรนัยและการพิสูจน์อักษร แล้วจึงทำการปรับปรุงแก้ไข
2. ตรวจสอบและประเมินความตรงด้านเนื้อหาและความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเป็นรายข้อ
3. ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อ หาค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่าความตรงเนื้อหา การแปลผลกำหนดค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าประเด็นคำถามนำไปใช้ได้ ถ้าต่ำกว่า 0.5 ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป ผลการหาความตรงด้านเนื้อหาของเครื่องมือ พบว่าทุกประเด็นคำถามมีค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ไปพบผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง โดยทำการประสานนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ พร้อมทั้งนำ (1) แบบสอบถาม (2) ร่างรูปแบบ (3) ร่างคู่มือการใช้รูปแบบ และ (4) โครงร่าง วิจัยฉบับย่อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ และได้ชี้แจงกรอบแนวคิดและกระบวนการร่างรูปแบบให้ผู้เชี่ยวชาญด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และวิเคราะห์เพื่อจัดลำดับความสำคัญด้วยวิธี Priority Needs Index (PNI) โดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ระยะที่ 3 การทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ

จากข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไของค์ประกอบและส่วนขยายขององค์ประกอบ และคู่มือการใช้รูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นได้นำแบบจำลองรูปแบบและส่วนขยายของ องค์ประกอบไปทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ดังนี้

ประชากร

1. กรรมการสภามหาวิทยาลัย และผู้บริหารมหาวิทยาลัยตั้งแต่ระดับหัวหน้าภาควิชาขึ้นไป ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 128 คน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาและมีส่วนเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ

2.1 เป็นหรือเคยเป็นนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา

2.2 เป็นหรือเคยเป็นกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ

2.3 เป็นหรือเคยเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาในระดับประเทศ เช่น คณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะกรรมการระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

2.4 เป็นหรือเคยเป็นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ตั้งแต่ระดับรองอธิการบดีขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 การเลือกตัวอย่างกรรมการสภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัยตั้งแต่ระดับหัวหน้าภาควิชาขึ้นไป ได้ทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 30 คน

ขั้นที่ 2 การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษาและมีส่วนเกี่ยวข้อง กับมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้ทำการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ ตามเกณฑ์วัดความเหมาะสมที่กำหนดขึ้น 6 ประการ (SUCRES) ประกอบด้วย ความใช้ได้ ความเข้าใจ ความไว้วางใจและผูกพัน ความรับผิดชอบ ความมีประสิทธิภาพ และความสำเร็จ เป็นแบบสอบถามในลักษณะประมาณค่า 5 ระดับ

2. แบบประเมินคู่มือการใช้รูปแบบ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือการใช้รูปแบบ เป็นแบบสอบถามในลักษณะประมาณค่า 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่สร้างขึ้น ก่อนที่จะนำไปใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นด้วยผู้วิจัยในประเด็นที่สำคัญ คือ ความเป็นปรนัยและการพิสูจน์อักษร แล้วจึงทำการปรับปรุงแก้ไข

2. ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามและแบบประเมิน โดยนำคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อ หาค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่าความตรงเนื้อหา การแปลผลกำหนดค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าประเด็นคำถามนำไปใช้ได้ ถ้าต่ำกว่า 0.5 ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป ผลการหาความตรงด้านเนื้อหาของเครื่องมือ พบว่าทุกประเด็นคำถาม มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยตนเอง โดยในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้ทำการประสานนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ แล้วนำแบบสอบถามและแบบประเมินคู่มือการใช้รูปแบบไปส่ง และนัดหมายวัน เวลา และสถานที่เพื่อรับคืน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและแบบประเมินด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังที่ควรจะเป็นในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของ สภามหาวิทยาลัยราชภัฏ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไป มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 135 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 160 คน คิดเป็น ร้อยละ 84.38 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุระหว่าง 46-50 ปี มากที่สุด วุฒิการศึกษา อยู่ในระดับปริญญาเอกมากที่สุด ผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งวิชาการเป็นอาจารย์มากที่สุด ดำรงตำแหน่งคณบดี ผู้อำนวยการสถาบันหรือสำนักที่มีฐานะเทียบเท่าคณะมากที่สุด มีประสบการณ์ในตำแหน่งบริหาร ระหว่าง 1-3 ปี มากที่สุด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารแต่ไม่ได้เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัย มีประสบการณ์ การเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยมากที่สุดอยู่ในช่วง 1-3 ปี และเป็นผู้ตอบแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานีมากที่สุด

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของ สภามหาวิทยาลัยราชภัฏ สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 3.48) และความคาดหวัง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.73) เมื่อนำข้อมูลมาจัดลำดับความสำคัญแล้ว พบว่าลำดับที่ 1 คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการสภามหาวิทยาลัย (PNI = 0.43) ลำดับที่ 2 มี 3 ด้าน คือ (1) ด้านองค์ประกอบของกรรมการสภามหาวิทยาลัย (2) ด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินผล และ (3) ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (PNI = 0.37) และลำดับที่ 3 คือ ด้านโครงสร้างการกำกับดูแล (PNI = 0.36)

2. ผลการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของ สภามหาวิทยาลัยราชภัฏ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการยกร่างรูปแบบและองค์ประกอบ โดยได้แนวคิดการสร้างรูปแบบมาจาก Keeves (1988) และฉลาด จันทรสมบัติ (2550: 99) โดยทำการยกร่างแบบจำลองรูปแบบออกเป็น 5 องค์ประกอบ ดังนี้

- 2.1 บทบาทและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย
 - 2.1.1 บทบาทและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย (ในฐานะองค์คณะบุคคล)
 - 2.1.2 บทบาทและหน้าที่ของกรรมการสภามหาวิทยาลัย (แต่ละบุคคล)
- 2.2 องค์ประกอบและวิธีการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย
 - 2.2.1 องค์ประกอบของสภามหาวิทยาลัย
 - 2.2.2 วิธีการได้มาของกรรมการสภามหาวิทยาลัย
- 2.3 ปัจจัยเกื้อหนุนการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย
 - 2.3.1 สำนักงานสภามหาวิทยาลัย
 - 2.3.2 เลขานุการสภามหาวิทยาลัย
 - 2.3.3 ระบบสารสนเทศกิจการสภามหาวิทยาลัย
- 2.4 การดำเนินงานกิจการสภามหาวิทยาลัย
 - 2.4.1 คณะกรรมการกิจการสภามหาวิทยาลัยด้านการบริหารวิชาการ
 - 2.4.2 คณะกรรมการกิจการสภามหาวิทยาลัยด้านการบริหารงานบุคคล
 - 2.4.3 คณะกรรมการกิจการสภามหาวิทยาลัยด้านการบริหารการเงินและทรัพย์สิน
 - 2.4.4 คณะกรรมการกิจการสภามหาวิทยาลัยด้านการบริหารองค์กรและงานบริหารทั่วไป
 - 2.4.5 คณะกรรมการกิจการสภามหาวิทยาลัยด้านกฎหมาย
 - 2.4.6 คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องก่อนนำเสนอสภามหาวิทยาลัย
 - 2.4.7 คณะกรรมการติดตามมติสภามหาวิทยาลัย

- 2.4.8 คณะกรรมการประเมินผลงานของมหาวิทยาลัย
 2.4.9 คณะกรรมการประเมินอธิการบดี
 2.4.10 คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง
 2.4.11 คณะกรรมการธรรมาภิบาล
- 2.5. การประเมินสภามหาวิทยาลัย
 ซึ่งแสดงร่างรูปแบบตามภาพที่ 3

ภาพที่ 3: ร่างแบบจำลองรูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ

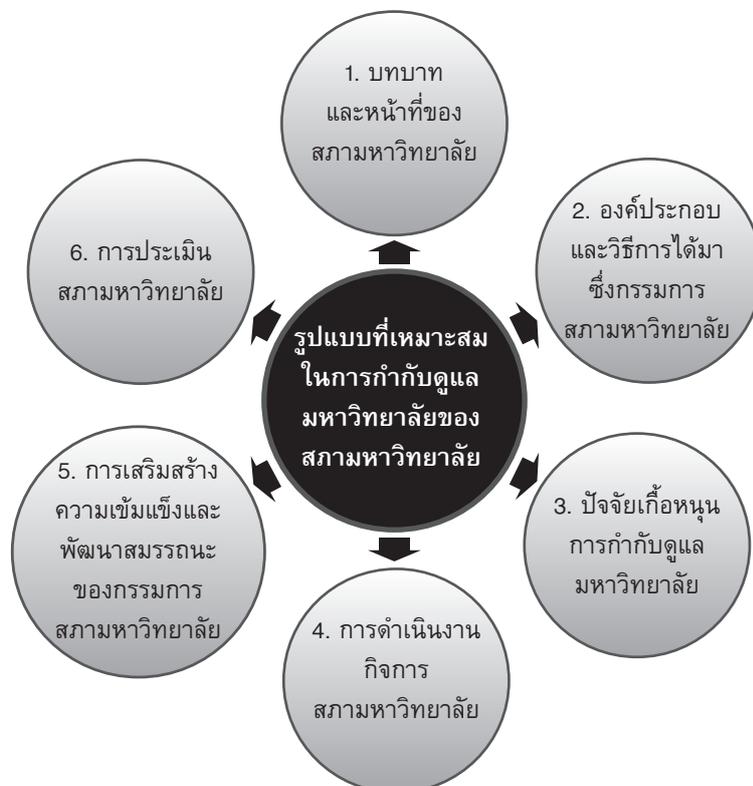
จากนั้นผู้วิจัยทำการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่ามีข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้เพิ่มเติมองค์ประกอบ ปรับลดหรือยุบรวมองค์ประกอบ และเพิ่มรายการในบางองค์ประกอบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงพร้อมนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อการปรับปรุงอีกครั้ง โดยส่วนที่มีการปรับปรุงแก้ไขขององค์ประกอบมีดังนี้

1. เพิ่มองค์ประกอบ “การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาสมรรถนะกรรมการสภามหาวิทยาลัย” โดยมีองค์ประกอบย่อย คือ สมรรถนะหลัก และสมรรถนะตามบทบาทหน้าที่และมืออาชีพ
2. เพิ่มองค์ประกอบย่อย “เครือข่ายสภามหาวิทยาลัย” ในองค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยเกื้อหนุนการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย
3. ปรับปรุงองค์ประกอบย่อย ในองค์ประกอบที่ 4 การดำเนินงานกิจการสภามหาวิทยาลัยจากเดิมมีคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานกิจการสภามหาวิทยาลัย จำนวน 11 ชุด ได้ปรับลดคณะกรรมการชุดที่มีความซ้ำซ้อนและหลวมรวมได้ ทำให้คงเหลือคณะกรรมการ จำนวน 6 ชุด

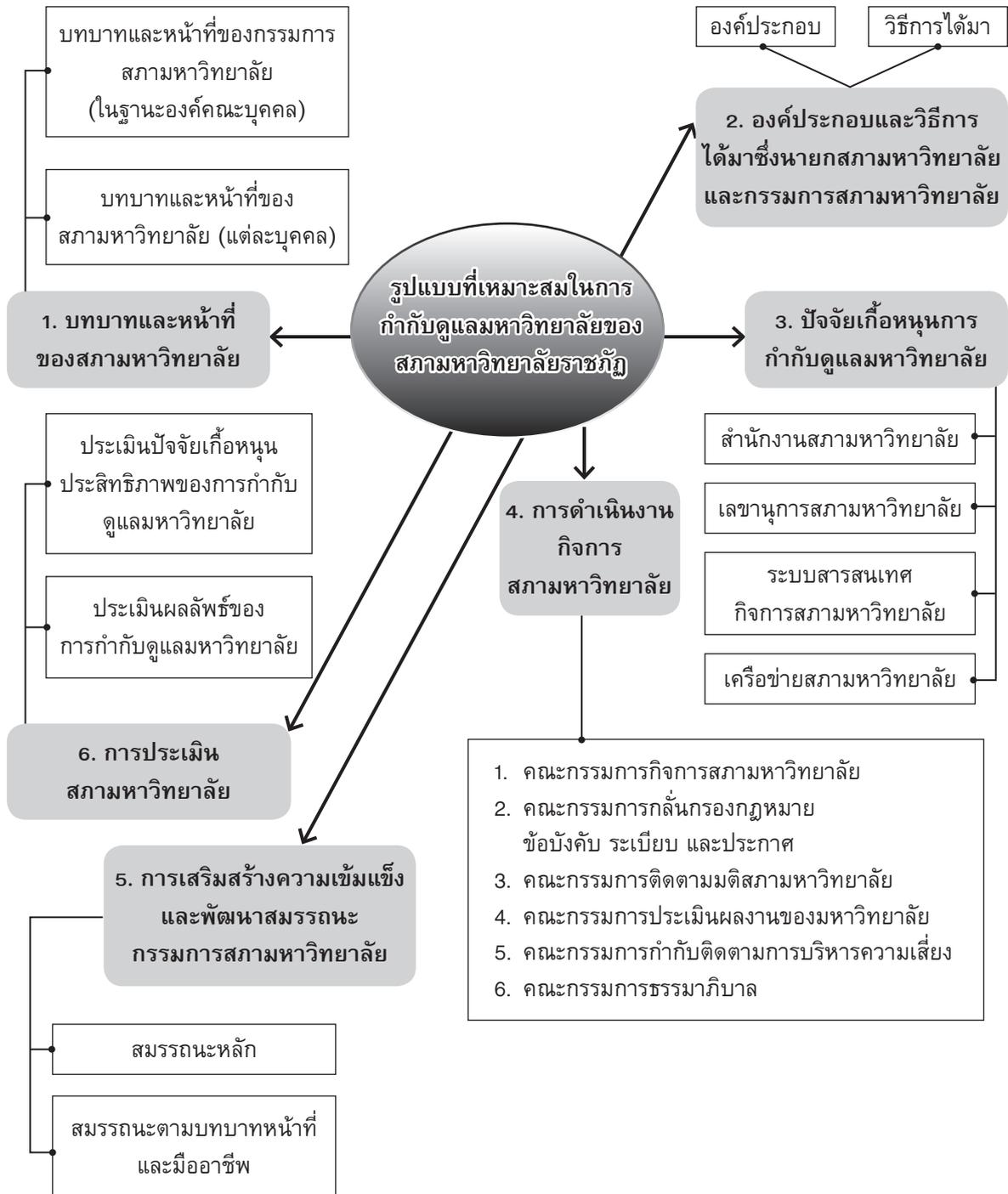
- 1) ยุบรวมคณะกรรมการกิจการสภามหาวิทยาลัยจากเดิมที่มีคณะกรรมการกิจการสภามหาวิทยาลัยในด้านต่างๆ รวม 4 ชุด ปรับลดลงให้มีคณะกรรมการกิจการสภามหาวิทยาลัยเพียงชุดเดียว
- 2) เปลี่ยนชื่อคณะกรรมการกิจการสภามหาวิทยาลัยด้านกฎหมาย เป็นคณะกรรมการกลั่นกรองกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศ
- 3) ยกเลิกคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องก่อนนำเสนอสภามหาวิทยาลัย โดยนำไปเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการกิจการสภามหาวิทยาลัย
- 4) ยุบรวมคณะกรรมการประเมินผลงานของมหาวิทยาลัย กับคณะกรรมการประเมินผลงานของอธิการบดี ให้เป็นคณะกรรมการชุดเดียวกัน

ส่วนผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ ตามเกณฑ์วัดความเหมาะสมที่กำหนดขึ้น 6 ประการ (SUCRES) ประกอบด้วย ความสำเร็จ พบว่าในทุกรายการอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนร่างคู่มือการใช้รูปแบบผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงการใช้ภาษาให้ผู้นำไปใช้อ่านแล้วมีความเข้าใจง่าย

เมื่อปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วจึงได้แบบจำลองรูปแบบและองค์ประกอบดังภาพที่ 4 และภาพที่ 5 ซึ่งพออธิบายได้ว่ารูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) บทบาทและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย (2) องค์ประกอบและวิธีการได้มาซึ่งกรรมการสภามหาวิทยาลัย (3) ปัจจัยเกื้อหนุนการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย (4) การดำเนินงานกิจการสภามหาวิทยาลัย (5) การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาสมรรถนะกรรมการสภามหาวิทยาลัย และ (6) การประเมินสภามหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4: แบบจำลองรูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ

ภาพที่ 5: ส่วนขยายแบบจำลองรูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของ สภามหาวิทยาลัยราชภัฏ

3. ผลการทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของ สภามหาวิทยาลัยราชภัฏ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 การยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในการบริหารมหาวิทยาลัย

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของ สภามหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 30 คน จำแนกเป็น 6 ด้าน พบว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย

ของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารมหาวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.59) เมื่อศึกษาจำแนกตามเกณฑ์ความเหมาะสมทั้ง 6 ด้าน พบว่ามีเพียงด้านความไว้วางใจและผูกพัน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.48) ส่วนที่เหลืออีก 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความใช้ได้ (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.66) ด้านความเข้าใจ (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.60) ด้านความรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.70) ด้านความมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.57) และด้านความสำเร็จ (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.52)

3.2 การยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ (Experts) ด้านการอุดมศึกษา จำนวน 3 คน พบว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.69) เมื่อศึกษาจำแนกตามเกณฑ์วัดความเหมาะสมทั้ง 6 ด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความใช้ได้ (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.60) ด้านความเข้าใจ (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.83) ด้านความไว้วางใจและผูกพัน (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.72) ด้านความรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.84) ด้านความมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.57) และด้านความสำเร็จ (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.60)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาและประเมินรูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ซึ่งมี 3 ระยะ ได้แก่ การวิจัยและสังเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการวิจัยสภาพปัจจุบันและความคาดหวัง การสร้างและตรวจสอบรูปแบบ การทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ สามารถนำกระบวนการ เครื่องมือการวิจัย ไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบที่อาจมีองค์ประกอบที่แตกต่างจากผลการวิจัยเรื่องนี้ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมที่ผู้นำไปใช้จะได้พิจารณาต่อไป

2. การทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามเกณฑ์วัดความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่กำหนดขึ้น 6 ประการ สามารถนำเกณฑ์ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้หรืออ้างอิงได้ตามความเหมาะสม และยังสามารถนำวิธีการ เครื่องมือ ไปประยุกต์ใช้กับการกำกับดูแลที่มีลักษณะงานเฉพาะด้านได้ตามความเหมาะสม

3. ควรมีการขยายผลเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้สู่ประชาคมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานมหาวิทยาลัยหรือการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย เช่น ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ สถาบันคลังสมองของชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลในการสร้างรูปแบบที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยในกลุ่มมหาวิทยาลัยอื่นเพิ่มเติม ประกอบด้วย กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ กลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการ กลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชน เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการศึกษาเปรียบเทียบได้ต่อไป

3. ควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มเป้าหมายอื่นเพิ่มเติมจากการวิจัยครั้งนี้ คือ กรรมการสภาวิชาการ กรรมการสภาคณาจารย์ และข้าราชการ คณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย กลุ่มนักศึกษา กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น เช่น ผู้ปกครอง อธิการบดีและบุคลากร ศิษย์เก่า เป็นต้น

4. ควรมีการทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง เพื่อเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ

5. ควรมีการศึกษาวិจัยการนำรูปแบบไปใช้ โดยเป็นการวิจัยที่อาจนำเสนอต่อที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังที่ควรจะเป็นในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ รวมทั้งศึกษารูปแบบการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จุดอ่อน จุดแข็ง ภาวะคุกคาม และปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังที่ควรจะเป็นในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความคาดหวังสูงขึ้นจากสภาพปัจจุบันในระดับมากที่สุดทุกด้าน กล่าวคือจากการศึกษารูปแบบการดำเนินงานในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏตามสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมทั้ง 9 ด้าน พบว่ายังอยู่ในระดับปานกลาง จึงส่งผลให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความคาดหวังว่ารูปแบบการดำเนินงานในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ จะได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นในทุกด้าน

ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน พบปัญหาในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ 4 ด้าน ดังนี้

- ด้านการบริหารวิชาการ พบว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิบางคนไม่เข้าใจบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างแท้จริง ระบบการพัฒนาระบบการวิจัยยังไม่มีกรอบที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ขาดการบริหารงานเชิงรุก และไม่มีการพัฒนาหลักสูตรใหม่ๆ ที่สนองตอบต่อสังคมอย่างแท้จริง

- ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่าขาดการวางแผนอย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นเรื่องกำหนดอัตรากำลัง การบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนาบุคลากร การติดตามตรวจสอบและการประเมินผลงาน ขาดการเชื่อมโยงนำไปสู่การปฏิบัติงานของสภาและผู้บริหารมหาวิทยาลัย

- ด้านการบริหารการเงินและทรัพย์สิน พบว่าขาดการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลที่เป็นระบบ ไม่มีมาตรการในการกำกับ ตรวจสอบที่จริงจังในกรณีที่การบริหารการเงินและทรัพย์สินไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ การกำกับเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการรายได้ให้แก่มหาวิทยาลัยยังทำได้ไม่ชัดเจน การรายงานการเงินและทรัพย์สินยังไม่กำหนดให้เป็นเรื่องที่ต้องรายงานอย่างจริงจัง

- ด้านการบริหารองค์กรและงานบริหารทั่วไป พบว่ามีผู้บริหารที่ได้รับมอบหมายแบบเบ็ดเสร็จคนเดียว ขาดการวางแผนและการใช้บุคลากรให้คุ้มค่า การบริหารงานขาดการทำงานเชิงรุก ขาดความต่อเนื่องในนโยบายเนื่องจากการเปลี่ยนวาระของผู้บริหารระดับสูงสุด กรรมการสภามหาวิทยาลัยมีแนวคิดและการปฏิบัติที่มีความเชื่อว่าฝ่ายบริหารเป็นฝ่ายตรงข้ามมุ่งหวังสร้างคะแนนนิยมจากอาจารย์หรือบุคลากร

ในมหาวิทยาลัยเพื่อบทบาทของตัวเองในอนาคต ทำให้ฝ่ายบริหารต้องใช้เวลาแก้ปัญหาในประเด็นเดิมซ้ำแล้วซ้ำเล่า ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสภามหาวิทยาลัยมีปัญหา

ซึ่งจากผลการศึกษารูปแบบการดำเนินงานของสภาสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จุดอ่อน จุดแข็ง ภาวะคุกคาม และปัจจัยแห่งความสำเร็จ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการอุดมศึกษาทั้ง 11 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือมีส่วนเสริมซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ว่าระบบและกลไกในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยที่สภามหาวิทยาลัยควรนำมาใช้ทั้ง 4 ด้าน คือ (1) ด้านการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย สภาวิชาการ คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการวิชาการ (2) ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารงานบุคคล คณะกรรมการจรรยาบรรณ คณะกรรมการอุทธรณ์และร้องทุกข์ (3) ด้านการบริหารการเงินและทรัพย์สิน ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารการเงินและทรัพย์สิน คณะกรรมการติดตามและตรวจสอบการบริหารการเงินและงบประมาณ และ (4) ด้านการบริหารองค์กรและงานบริหารทั่วไป ประกอบด้วย คณะกรรมการกิจการสภามหาวิทยาลัย คณะกรรมการกัลณกรองกฎหมาย คณะกรรมการติดตามมติสภามหาวิทยาลัย คณะกรรมการกำกับติดตามการบริหารความเสี่ยง และคณะกรรมการธรรมาภิบาล ดังนั้น การมีคณะกรรมการชุดต่างๆ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการกำกับดูแลงานแต่ละด้าน ส่งผลให้การทำงานของสภามหาวิทยาลัยประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ วิจิตร ศรีสอาน (2556ข: 8) กล่าวว่า ความจำเป็นที่ต้องมีคณะกรรมการประจำสภามหาวิทยาลัย คือ การทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือสภามหาวิทยาลัยในการกำกับโดยไม่ก้าวก้า่างงานของฝ่ายบริหาร โดยผ่านมติสภามหาวิทยาลัยจึงทำให้การทำงานด้านการบริหารของสภามหาวิทยาลัยมีความคล่องตัว ซึ่งคณะกรรมการประจำมาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เฉพาะเรื่อง มาช่วยพิจารณา ทำให้ได้ข้อคิดเห็นที่ถูกต้องและครอบคลุมมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรและบุคลากร

ซึ่งจากผลการศึกษารูปแบบการดำเนินงานของสภาสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จุดอ่อน จุดแข็ง ภาวะคุกคาม และปัจจัยแห่งความสำเร็จ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการอุดมศึกษาทั้ง 11 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือมีส่วนเสริมซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ว่าระบบและกลไกในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยที่สภามหาวิทยาลัยควรนำมาใช้ทั้ง 4 ด้าน คือ (1) ด้านการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย สภาวิชาการ คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการวิชาการ (2) ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารงานบุคคล คณะกรรมการจรรยาบรรณ คณะกรรมการอุทธรณ์และร้องทุกข์ (3) ด้านการบริหารการเงินและทรัพย์สิน ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารการเงินและทรัพย์สิน คณะกรรมการติดตามและตรวจสอบการบริหารการเงินและงบประมาณ และ (4) ด้านการบริหารองค์กรและงานบริหารทั่วไป ประกอบด้วย คณะกรรมการกิจการสภามหาวิทยาลัย คณะกรรมการกัลณกรองกฎหมาย คณะกรรมการติดตามมติสภามหาวิทยาลัย คณะกรรมการกำกับติดตามการบริหารความเสี่ยง และคณะกรรมการธรรมาภิบาล ดังนั้น การมีคณะกรรมการชุดต่างๆ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการกำกับดูแลงานแต่ละด้าน ส่งผลให้การทำงานของสภามหาวิทยาลัยประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ วิจิตร ศรีสอาน (2556ข: 8) กล่าวว่า ความจำเป็นที่ต้องมีคณะกรรมการประจำสภามหาวิทยาลัย คือ การทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือสภามหาวิทยาลัยในการกำกับโดยไม่ก้าวก้า่างงานของฝ่ายบริหาร โดยผ่านมติสภามหาวิทยาลัยจึงทำให้การทำงานด้านการบริหารของสภามหาวิทยาลัยมีความคล่องตัว ซึ่งคณะกรรมการประจำมาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เฉพาะเรื่อง มาช่วยพิจารณา ทำให้ได้ข้อคิดเห็นที่ถูกต้องและครอบคลุมมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรและบุคลากร

เช่นเดียวกับไพโรฑูรย์ สินลารัตน์ (2554ข: 62) ได้กล่าวถึง การกำกับดูแลมหาวิทยาลัยตามความเห็นของคณะอนุกรรมการการอุดมศึกษาวุฒิสภา ระบุว่า หากกรรมการสภามหาวิทยาลัยไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ตลอดจนไม่มีความเข้าใจในธรรมชาติ เอกลักษณะ หรือความโดดเด่นที่เป็นลักษณะเฉพาะของมหาวิทยาลัย ไม่มีความรู้ความเข้าใจในรากเหง้าและวัฒนธรรมของสถาบันที่ตนเข้าไปร่วมเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยอยู่ ย่อมส่งผลต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยและกระทบต่อมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งนั้น

เช่นเดียวกับไพโรฑูรย์ สินลารัตน์ (2554ข: 62) ได้กล่าวถึง การกำกับดูแลมหาวิทยาลัยตามความเห็นของคณะอนุกรรมการการอุดมศึกษาวุฒิสภา ระบุว่า หากกรรมการสภามหาวิทยาลัยไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ตลอดจนไม่มีความเข้าใจในธรรมชาติ เอกลักษณะ หรือความโดดเด่นที่เป็นลักษณะเฉพาะของมหาวิทยาลัย ไม่มีความรู้ความเข้าใจในรากเหง้าและวัฒนธรรมของสถาบันที่ตนเข้าไปร่วมเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยอยู่ ย่อมส่งผลต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยและกระทบต่อมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งนั้น

ภายในมหาวิทยาลัย เพื่อให้การตัดสินใจของสภามหาวิทยาลัยเป็นไปอย่างกว้างขวาง รอบคอบ และรวดเร็วมากขึ้น

จุดแข็งของการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัย พบว่ามีสำนักงานสภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่ด้านการบริหารและธุรการของสภามหาวิทยาลัย โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเสนอเรื่องของหน่วยงานต่างๆ ต่อสภามหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2550) ที่ระบุว่า สำนักงานสภามหาวิทยาลัย เป็นเครื่องมือกลไกสนับสนุนการทำงานของสภามหาวิทยาลัย ทั้งด้านธุรการ การติดต่อประสานงาน การกำกับติดตาม ตรวจสอบ การจัดเตรียมจัดข้อมูล ซึ่งช่วยให้สภามหาวิทยาลัยสามารถขับเคลื่อนภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านชี้แนะชี้้นำการทำงานของสภามหาวิทยาลัย สอดคล้องกับกร ทัพพะรังสี (2556: 5) ที่กล่าวว่า กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละเรื่องตามประสบการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่าน ในบางเรื่อง สภามหาวิทยาลัยจะมอบหมายให้ผู้ทรงคุณวุฒิท่านใดท่านหนึ่งเป็นพี่เลี้ยงให้แก่ผู้บริหารในการที่จะนำมติของสภามหาวิทยาลัยไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์กับนักศึกษาและมหาวิทยาลัย

จุดอ่อนของการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัย พบว่าความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของกรรมการสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยบางส่วนขาดประสบการณ์บริหารทำให้ไม่เข้าใจหลักการกำกับดูแล มองสภามหาวิทยาลัยเป็นสภาเพื่อการบริหารงาน ความขัดแย้งภายในมหาวิทยาลัย หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาของกรรมการสภามหาวิทยาลัยทำให้เกิดความขัดแย้งหรือทำให้ไม่ได้ผู้แทนที่ดี สอดคล้องกับเกษม สุวรรณกุล (2552) เกษม วัฒนชัย (2550) และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2538) กล่าวว่า กรรมการสภามหาวิทยาลัยจำนวนหนึ่งขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย ภารกิจของการศึกษาระดับอุดมศึกษา เข้ามาเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยเพื่อเกียรติประวัติส่วนตัว ทำให้ไม่สามารถให้ความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่อสภามหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยได้ หรือส่วนหนึ่งไม่ใช้เวลาที่เพียงพอกับมหาวิทยาลัย เช่น ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมประชุม การร่วมเป็นคณะกรรมการชุดต่างๆ ที่สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง การทำงานของสภามหาวิทยาลัยจึงอ่อนแอ ขาดประสิทธิภาพ ขาดทิศทางที่ชัดเจนในการพัฒนา ส่งผลกระทบต่อการพัฒนามหาวิทยาลัย นักศึกษา และประชาคม

อุปสรรคของการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัย เป็นสิ่งที่เกิดจากปัจจัยภายนอก มีน้อยมากหรือแทบจะไม่มี ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาภายในมากกว่า ปัญหาภายในที่พบคือ การไม่มีธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับจอมจิน จันทรสกุล (2554ก: 5) สุเมธ ตันติเวชกุล (2552: 4) และเกษม วัฒนชัย (2553ก: 4-6) กล่าวว่า ธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนามหาวิทยาลัย ซึ่งการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในมหาวิทยาลัยต้องมีการบริหารจัดการที่ดี มีการเลือกทีมงานที่มีคุณภาพเหมาะสม คำนึงถึงเป้าหมายขององค์กรเป็นหลัก ผู้บริหารมหาวิทยาลัยทุกระดับ ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ร่วมกับสภามหาวิทยาลัย เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่นเดียวกับสถาบันคลังสมองของชาติ (2552จ: 22) ที่ระบุว่า ธรรมาภิบาลเป็นหลักสำคัญที่สภามหาวิทยาลัยต้องนำมาส่งเสริมให้การปฏิบัติงานและการบริหารงานในทุกๆ ระดับเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรม โปร่งใส มีความคุ้มค่าเงิน และให้โอกาสทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

2. ผลการพัฒนาแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับผลการวิจัยในระยะที่ 1 ผู้วิจัยจึงได้ร่างรูปแบบการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยใช้แนวคิดการสร้างรูปแบบของ

Keeves (1988) และฉลาด จันทรสมบัติ (2550: 99) โดยทำการร่างแบบจำลองและส่วนขยายขององค์ประกอบ พร้อมทั้งร่างคู่มือการใช้รูปแบบ จากนั้นทำการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามเกณฑ์วัดความเหมาะสมที่กำหนดขึ้น 6 ประการ ได้แก่ (1) ความสะดวก (2) ความเข้าใจ (3) ความไว้วางใจและผูกพัน (4) ความรับผิดชอบ (5) ความมีประสิทธิภาพ และ (6) ความสำเร็จ พบว่าผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาให้เพิ่มเติมองค์ประกอบ ปรับลดหรือยุบรวม องค์ประกอบ และเพิ่มรายการในบางองค์ประกอบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เมื่อปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทำให้ได้แบบจำลองรูปแบบและองค์ประกอบ และเมื่อนำแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมาพิจารณารวมกับบริบทของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ ทำให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ 6 องค์ประกอบ

3. ผลการทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน พบว่ารูปแบบการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบในระดับมากถึงมากที่สุดในทุกด้านและในทุกองค์ประกอบ

ทั้งนี้ รูปแบบการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้น ส่งผลให้การกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ มีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล มีขั้นตอนการใช้ทรัพยากร (เวลา คน เครื่องมือ และสถานที่) อย่างประหยัด คุ่มค่า มีความคล่องตัว เกิดความสัมพันธที่ดีในการทำงานร่วมกับฝ่ายบริหารได้อย่างเข้มแข็ง โดยไม่มีการแทรกแซง เกิดการบริหารจัดการที่ดีตามระบบคุณธรรม จริยธรรม โปร่งใส มีธรรมาภิบาล และตรวจสอบได้ ดังที่สุชาติ ภิระนันท์ (2556ก: 8) กล่าวว่า การพัฒนาสภามหาวิทยาลัยในอนาคตต้องมีบทบาทเชิงรุกในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และการชี้แนะมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับทิศทางการดำเนินงาน เนื่องจากสภามหาวิทยาลัยสามารถที่จะเป็นแหล่งในการระดมความคิดหรือแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ที่จะช่วยปรับกระบวนการทำงานของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น สภามหาวิทยาลัยและฝ่ายบริหารต้องเสริมบทบาทซึ่งกันและกันในการนำความเจริญและการพัฒนาสู่มหาวิทยาลัยเพื่อความยั่งยืนในอนาคต ขณะเดียวกัน สภามหาวิทยาลัยก็ต้องทำหน้าที่สร้างและรักษาการมีธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัยต้องเป็นที่พึ่งสุดท้ายของมหาวิทยาลัยได้ สภามหาวิทยาลัยต้องพัฒนาระบบการกำกับดูแลที่กระชับและมีลักษณะที่ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขทั้ง 2 ฝ่าย ด้วยการกำกับดูแลอย่างพอเหมาะพอควร ไม่มากหรือน้อยเกินไป และมุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนของมหาวิทยาลัย ให้ความสำคัญคุณภาพการศึกษา ชื่อเสียง ความมั่นคงทางการเงิน การรักษาความเป็นธรรมในสังคม

ดังนั้น จากผลการทดสอบดังกล่าว ทำให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่จะนำมาใช้ในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ

เอกสารอ้างอิง

- กำพล อตุลวิทย์. (2555ก). “การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยภายใต้หลักธรรมาภิบาล”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 4 (2), 4-5.
- กิตติชัย วัฒนานิก. (2558ก). “การทำหน้าที่ของกรรมการสภามหาวิทยาลัย”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 6 (1), 21-22.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2554). “บทบาทหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับแผนยุทธศาสตร์”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 3 (4), 7-8.
- เกษม วัฒนชัย. (2553ก). “การนำหลักการของธรรมาภิบาลมาใช้ในมหาวิทยาลัย”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 2 (2), 4-6.
- เกษม สุวรรณกุล. (2552ก). “การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยที่สภามหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 1 (2), 5.
- _____. (2552ข). “ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในมหาวิทยาลัย”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 1 (2), 5.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2552). “การส่งเสริมธรรมาภิบาลในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 1 (3), 4.
- จอมจิน จันทรสกุล. (2554ก). “การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 3 (2), 5.
- ฉลาด จันทรสมบัติ. (2550). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เทียนฉาย กิระนันท์. (2553). “การกำกับดูแลมหาวิทยาลัย”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 2 (3), 17-18.
- บุญชม ศรีสะอาด. (ม.ป.ป.). “การพัฒนาการวิจัยโดยใช้รูปแบบ”, สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2557, จาก <http://www.watpon.com/boonchom/development.pdf>
- เป็รื่อง กิจรัตน์กร. (2554). “สภาสถาบันและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 3 (3), 15-16.
- พจน์ สะเพียรชัย. (2555ก). “แนวทางที่ดีในการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 4 (3), 5.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2554). “การปฏิรูปอุดมศึกษาในปัจจุบัน”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 3 (2), 18-19.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2557). “มหาวิทยาลัยราชภัฏ”, สืบค้นเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2557, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/>
- วิจารณ์ พานิช. (2553ก). *กลไกการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2554ข). “อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสภามหาวิทยาลัย”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 3 (1), 9-10.
- ศักดิ์ทิพย์ ไกรฤกษ์. (2554ค). “แนวความคิดการส่งเสริมธรรมาภิบาลในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 3 (4), 4.

- สถาบันคลังสมองของชาติ. (2552ง). “บทบรรณาธิการ”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 1 (1), 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2552). “การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 1 (4), 4.
- สุรพล ศรีบุญทรง. (2553). “สภาสถาบันและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 2 (3), 15.
- สุรสิทธิ์ วัฒนวิทย์กิจ. (2554). “การกำกับดูแลสถาบันการอุดมศึกษา”, *จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติ*, 3 (1), 11.
- Eisner E. W. (1976). “Educational connoisseurship and criticism: Their form and functions in Educational Evaluation”, *Journal of Aesthetic Educational*, 65, 7 (January): 2669-A.
- Emeritus, Ingrid Moses. (2007). “Global Trends in University Governance International Workshop on University Governance”, เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการนานาชาติ เรื่อง การกำกับดูแลมหาวิทยาลัย ณ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพฯ วันที่ 22-23 มิถุนายน 2550.
- Keeves, John P. (1988). *Educational Research, Methodology, and Measurement: An International Handbook*. Oxford: Pergamon Press.